

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA HAKI, MAADILI NA
MADARAKA YA BUNGE KUHUSU**

**TAARIFA YA KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA
YA BUNGE KUHUSU SHAURI LA KUINGILIA UHURU NA
HAKI ZA BUNGE LINALOWAHUSU NDG. PAUL
CHRISTIAN MAKONDA NA NDG. ALEXANDER
PASTORY MNYETI**

2 Mei, 2017

DODOMA.

**TAARIFA YA KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA
BUNGE KUHUSU SHAURI LA KUINGILIA UHURUNA HAKI ZA
BUNGE LINALOWAHUSU NDG. PAUL CHRISTIAN MAKONDA
NA NDG. ALEXANDER PASTORY MNYETI**

1.0 UTANGULIZI

- 1.1 **Mheshimiwa Spika**, kwa mujibu wa Fasili ya 4(2) na (3) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016 naomba kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu taarifa ya Kamati kuhusu uchunguzi wa tuhuma zinazowahusu Ndg. Paul Christian Makonda, Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam na Ndg. Alexander Pastory Mnyeti, Mkuu wa Wilaya ya Arumeru kuhusu kudharau, kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge.
- 1.2 **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote napenda kukushukuru wewe binafsi kwa weledi, busara na hekima unazozitumia katika kuliongoza Bunge letu kwa ufanisi mkubwa. Kama tujuavyo Bunge la Kumi na Moja lina changamoto nyingi kutokana na ukweli kwamba karibu asilimia sabini ya Bunge letu linaundwa na Wabunge wapya kabisa kwa maana ya uzoefu wa masuala ya Bunge.
- 1.3 **Mheshimiwa Spika**, aidha, napenda kumshukuru Naibu Spika na Wenyeviti wote wa Bunge letu kwa uongozi makini.
- 1.4 **Mheshimiwa Spika**, kwa Mamlaka uliyonayo chini ya Fasili ya 4(1) (a) na (b) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za

Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016, uliagiza Kamati yangu kukutana kwa ajili ya kushughulikia suala la tuhuma za kudharau, kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge zinazowahusu Ndg. Makonda na Ndg.Mnyeti. Katika maelekezo yako uliitaka Kamati kufanya uchunguzi ili kubaini kama kweli watu hao walihusika na tuhuma hizo na kupendekeza hatua za kuchukua dhidi yao.

1.5 **Mheshimiwa Spika**, baada ya maelekezo hayo, Ndg. Makonda na Ndg. Mnyeti waliitwa kwa Hati ya Wito (*Summons*) ili wafike mbele ya Kamati kujibu tuhuma zinazowakabili. Hati ya Wito ilimtaka kila shahidi kutoa maelezo juu ya kuhusika au kutohusika kwao na tuhuma zinazowakabili na kama ikibainika waeleze ni kwanini wasichukuliwe hatua kwa kukiuka Kifungu cha 26(e) na 34(1) (j) vya Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge Sura ya 296 ambavyo vinakataza kufanya matendo wanayotuhumiwa kuyafanya.

1.6 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilikutana rasmi tarehe 29 Machi, 2017 na tarehe 6, 8-10 Aprili, 2017 kwa ajili ya kushughulikia masuala hayo.

2.0 CHIMBUKO LA SHAURI

2.1 **Mheshimiwa Spika**, mnamo tarehe 8 Februari, 2017 katika Kikao cha Nne cha Mkutano wa Sita, Bunge lilipitisha Maazimio yaliyotokana na hoja iliyotolewa na Mhe. Mwita

Mwikwabe Waitara (Mb) aliyoiwasilisha chini ya Kanuni ya 51 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016.

2.2 **Mheshimiwa Spika,** Mhe.Waitara (Mb) alitoa hoja kwamba Ndg. Paul Christian Makonda ambaye ni Mkuu wa Mkoa wa Dar es salaam alinukuliwa na kituo cha televisheni cha *Clouds* akisema Wabunge wanasinzia Bungeni. Aidha, Mhe. Waitara (Mb) aliendelea kueleza kwamba pia Mkuu wa wilaya ya Arumeru Ndg. Alexander Pastory Mnyeti aliandika katika mtandao wa kijamii wa *Facebook* kuwa Azimio la Bunge lililotokana na pendekezo la Kamati ya Utawala na Serikali za Mitaa la kuwapatia semina Wakuu wa Mikoa na Wilaya kuhusu namna ya kutekeleza majukumu yao ni upuuzi mtupu na kwamba Wabunge hawajielewi na anashauri wafanye kazi zao na za wengine waachiwe wenyewe, jambo ambalo kwa maoni ya Mhe. Waitara (Mb) lilikuwa ni dharau kwa Bunge na pia kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge.

2.3 **Mheshimiwa Spika,** katika kujadili hoja hiyo, Bunge liliona kuwa Ndg.Makonda na Ndg. Mnyeti wana tuhuma za kujibu kuhusu kulidharau Bunge, kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge na hivyo Bunge liliazimia kama ifuatavyo:

1. Waziri mwenye dhamana ya TAMISEMI atoe Waraka mahsusi kwa Wakuu wa Mikoa na Wakuu wa Wilaya kuhusu namna ya kutekeleza majukumu yao bila kuingilia Mihimili mingine;

2. Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam Ndugu Paul Christian Makonda na Mkuu wa Wilaya ya Arumeru Ndugu Alexander Pastory Mnyeti waitwe mbele ya Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge; na

3. Endapo itathibitika na Bunge kuridhia, wachukuliwe hatua kwa mujibu wa sheria na taratibu zilizopo.

3.0 UCHAMBUZI WA KAMATI

3.1 **Mheshimiwa Spika,** Katika Waraka wako ulioelekeza kwa Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge ulirejea Fasili ya 4(1) (a) na (b) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari 2016. Kwa urahisi wa rejea nanukuu Fasili ya Kanuni hiyo:

4 (1) Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge itatekeleza majukumu yafatayo:-

(a) Kuchunguza na kutoa mapendekezo kuhusu masuala yote ya Haki, Kinga na Madaraka ya Bunge yatakayopelekwa na Spika;

(b) Kushughulikia mambo yanayohusu maadili ya Wabunge yatakayopelekwa na Spika.

3.2 **Mheshimiwa Spika,** kwa mujibu wa Hati za Wito zilizotolewa kwa mashahidi kama ilivyoelezwa awali ilikuwa kama ifuatavyo: Ndg. Makonda na Ndg. Mnyeti zilieleza kukiukwa kwa masharti ya Kifungu cha 26(e) Sheria ya Haki, Kinga na Madaraka ya Bunge Sura, 296 kinachoeleza kwamba mtu yeyote atakuwa ametenda kosa endapo

atafanya kwa makusudi kitendo chochote chenye kudharau shughuli za Bunge au mtu yeyote anayeendesha shughuli hizo.

Aidha, Hati ya wito ya Ndg. Mnyeti iliongeza kueleza kosa la kukiuka kifungu cha 34 (1) (j) ambacho kinakataza mtu yeyote kuchapisha kwa madhumuni ya kumkashifu (*libel*) Mbunge kuhusu tabia au mwenendo wake kutokana na kitendo cha Mbunge huyo, au maneno aliyoyasema wakati akitekeleza majukumu yake ya kibunge.

3.3 Mheshimiwa Spika, katika kushughulikia suala hili, Kamati ilirejea nyaraka mbalimbali kama ifuatavyo:

- (i) Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977.
- (ii) Sheria ya Haki, Kinga na Madaraka ya Bunge Sura ya 296.
- (iii) *Practice and Procedure of Parliament by M.N. Kaul S.L. Shaktiher –Lok Sabha Secretariat pg. 230*
- (iv) Kumbukumbu Rasmi za Bunge (*Hansard*) za tarehe 8 Februari, 2017.
- (v) Hukumu za Mashauri mbalimbali yaliyoamuliwa na Bunge siku za nyuma (*case law*).

4.0 HOJA ZA MSINGI (*ISSUES*)

4.1 Mheshimiwa Spika, ili Kamati iweze kufanya uchambuzi wa malalamiko yaliyotolewa na kufikia mapendekezo ya

Maazimio Kamati ijielekeza katika kupata majibu ya maswali yafuatayo:

- (a) Je, ni kweli kwamba Ndg. Paul Christian Makonda alitamka maneno yaliyolalamikiwa na Wabunge kwamba yalivunja haki na kudharau mamlaka ya Bunge?;
- (b) Je, ni kweli kwamba Ndg. Alexander Pastory Mnyeti aliandika maneno yaliyolalamikiwa na Wabunge kwamba yalivunja haki na kudharau mamlaka ya Bunge? ; na
- (c) Endapo hoja (a) na (b) ni kweli, Je, ni hatua gani za kisheria zinazopaswa kuchukuliwa dhidi yao?.

4.2 **Mheshimiwa Spika**, katika kujibu hoja hizo, naomba tuanze kuchambua ushahidi wa shahidi mmoja baada ya mwingine.

5.0 SHAURI KUHUSU NDG. PAUL CHRISTIAN MAKONDA

5.1 **Mheshimiwa Spika**, chanzo cha malalamiko yaliyosababisha kuwepo kwa suala hili mbele ya Kamati ni hatua iliyochukuliwa na Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam Ndg. Paul Christian Makonda kupambana na watu wanaojihusisha na biashara ya madawa ya kulevya pamoja na watumiaji wa madawa hayo.

5.2 Mnamo tarehe 2 Februari, 2017 Ndg. Makonda alinukuliwa na vyombo mbalimbali vya habari ikiwemo mitandao ya kijamii akitaja majina ya watu mbalimbali na wenye nafasi na

nyadhifa tofauti katika jamii kwamba wanadhaniwa kuwa wanajihusisha na biashara ya kuuza, kusafirisha na kutumia dawa za kulevya. Miongoni mwa watu waliotajwa walikuwa ni baadhi ya askari wa Jeshi la Polisi, wasanii mbalimbali katika tasnia ya filamu na muziki na watu wengine.

5.3 **Mheshimiwa Spika**, pamoja na pongezi hizo, wapo baadhi ya wananchi na wabunge waliokosoa utaratibu alioutumia wa kutaja majina ya watuhumiwa hadharani.

5.4 Katika Mkutano wake na vyombo vya Habari uliofanyika ofisini kwake, Ndg. Makonda aliulizwa swali lifuatalo:

"Mheshimiwa ni kwamba tumeona Bungeni kuna ushahidi mbalimbali unatolewa wanasema wanajuana, wanatajana lakini mpaka muda huu hatujajua hatua gani zitachukuliwa kwa wale wanaosema wanajuana wenyewe kwa wenyewe"?

Akijibu swali hilo Ndg Makonda alikaririwa akisema maneno yafuatayo:

"..... zingine ni mbwembwe tu, unajua mle ndani wakati mwingine wanachoka na kusinzia lazima kuwe na watu kidogo akili zao zinawasaidia kuamka, kucheka na kufurahi maisha yanaendelea".

5.5 **Mheshimiwa Spika**, Ndg. Makonda alifika mbele ya Kamati tarehe 29 Machi, 2017 kuanzia saa 4 asubuhi katika Ukumbi wa Spika na kusomewa tuhuma dhidi yake na kukiri kwamba ni kweli alitoa kauli hiyo. Katika maelezo yake alionyesha kujutia kauli hiyo ambayo iliwakwaza na kuwavunjia heshima Wabunge. Hivyo, aliomba radhi kwa kueleza kuwa hata kabla ya kuitwa na Kamati tayari alikuwa ameandika barua kwa Mheshimiwa Spika ya kuliomba radhi Bunge.

5.6 **Mheshimiwa Spika**, sehemu ya maelezo yake ya kukiri kosa mbele ya Kamati ni kama ifuatavyo:-

"Mheshimiwa Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge na Wajumbe wa Kamati hii ambao ni Waheshimiwa Wabunge, pamoja na timu nzima ya Sekretarieti, awali ya yote nawashukuru na nawapongeza kwa kazi kubwa mnayoifanya. Wengi wenu tumefahamiana na wengi wenu ni walezi wangu. Kwahiyo, ninajisikia vibaya kusimama mbele yenu kwa kuwakwaza na kuwavunjia heshima ambayo sikupaswa kufanya hasa kwa watu ambao mmekuwa walezi na ni watu ambao mnanitegemea nifanye vizuri kwa ajili ya kuwawakilisha vijana wengine.

Mheshimiwa Mwenyekiti, itakumbukwa baada ya kauli yangu, nilichukua jukumu la kuandika barua kwa Mheshimiwa Spika, baada ya kusikiliza mjadala katika Bunge na kumwomba radhi Mheshimiwa Spika kwa kitendo cha kauli yangu niliyoitoa wakati nikijibu swali pale ambapo mwandishi alitaka kujua mambo kadhaa yaliyofanyika.”

Ndg. Makonda alimalizia maelezo yake kwa kusema:-

“Kwahiyo, akili yangu ilikuwa na mtazamo wa namna hiyo, haikuwa na mtazamo wa kulidharau Bunge, haikuwa na mtazamo wa kumvunjia heshima Mbunge yeyote yule na kwa kweli najisikia vibaya sana kusimama mbele yenu na ninaomba radhi sana sana kwa kauli niliyoitoa na tafsiri iliyopatikana.”

- 5.7 **Mheshimiwa Spika**, kwa kuzingatia ushahidi wa kukiri kwa shahidi, Kamati imejiridhisha kuwa Ndg. Paul Christian Makonda, Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam, alitamka maneno yaliyolalamikiwa na Wabunge hivyo hoja (a) ya **Je, ni kweli kwamba Ndg. Paul Christian Makonda alitamka maneno yaliyolalamikiwa na Wabunge kwamba yalivunja haki na kudharau mamlaka ya Bunge, IMETHIBITIKA** bila kuacha shaka yoyote.

5.8 **Mheshimiwa Spika**, huo ndio ulikuwa uchunguzi wa Kamati kuhusu shauri la kudharau Bunge, kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge linalomhusu Ndg. Paul Christian Makonda. Hivyo, Bunge liutafakari ushahidi uliotolewa dhidi yake na kuuzingatia wakati wa kupitisha Azimio la hatua za kuchukua dhidi yake.

6.0 **SHAURI KUHUSU NDG. ALEXANDER PASTORY MNYETI**

6.1 **Mheshimiwa Spika**, chanzo cha malalamiko kuhusu Shahidi huyu ni taarifa ya Kamati ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa iliyowasilishwa tarehe 3 Februari, 2017.

6.2 Taarifa hiyo iliainisha changamoto na mapendekezo ya kutatua changamoto hizo. Miongoni mwa changamoto na mapendekezo yaliyoainishwa ni suala la Wakuu wa Mikoa na Wakuu wa Wilaya kutumia vibaya mamlaka yao chini ya Kifungu cha 7(1) (2) na Kifungu cha 15(1) na (2) vya Sheria ya Tawala za Mikoa Na. 19 ya 1997 (*The Regional Administration Act*), No. 19 of 1997) kwa kukamata na kuwaweka mahabusu Wabunge, Madiwani na Watumishi wa Umma.

6.3 Katika Taarifa hiyo Kamati ilipendekeza kuwa Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa awapatie semina Wakuu wa Mikoa na Wilaya kuhusu namna ya kutekeleza majukumu yao. Mapendekezo hayo yaliridhiwa na Bunge na kuwa Maazimio ya Bunge.

6.4 **Mheshimiwa Spika**, kutokana na masuala mbalimbali yaliyojadiliwa Bungeni kuhusiana na jambo hilo, ndipo Mkuu wa Wilaya ya Arumeru, Alexander Pastory Mnyeti alipoandika katika ukurasa wake wa mtandao wa (*Facebook*) akiyaita mapendekezo hayo ni upuuzi mtupu na kwamba Wabunge hawajielewi anawashauri wafanye kazi zao. Maneno aliyoyaandika katika ukurasa huo ni haya yafuatayo:

"Upuuzi mtupu. Wabunge hawa hawajielewi. Nawashauri fanyeni kazi zenu za wengine waachieni wenyewe".

6.5 **Mheshimiwa Spika**, siku ya tarehe 6 Aprili 2017 Ndg. Mnyeti alifika mbele ya Kamati yangu na kuhojiwa kuhusiana na tuhuma zilizomkabili ambapo alikiri kuandika maneno hayo na kwamba anamiliki akaunti ya *facebook* iliyoandika maneno yanayolalamikiwa.

6.6 **Mheshimiwa Spika**, baada ya maelezo hayo, shahidi aliomba radhi kwa Bunge na kusema kuwa hana ubavu wa kushindana na Bunge. Shahidi aliomba radhi kwa baadhi ya maneno yafuatayo:

"...Mhe. Mwenyekiti, basi naomba sasa Kamati yako itumie busara na ninaomba radhi kwamba limekuwa ni kubwa lakini halikuwa kusudio langu tangu awali kwamba sasa nilikwaze Bunge kwa style hiyo. Mimi naomba radhi Kamati yako, itumie

Busara zake lakini lengo kutoka moyoni kwangu halikuwa katika hali hiyo ambayo limechukuliwa...

...naomba radhi jambo limekuwa kubwa lengo halikuwa katika hali hii lilivyochukuliwa“nikiri kuwa ni madhaifu yangu sikutenda kiungwana naomba Kamati inisamehe kuanzia sasa na kuendelea haitajirudia tena”...

Kwa hiyo, binafsi niombe Kamati yako kwa nafasi ya kipekee ione umuhimu wa kunisamehe...”

- 6.7 **Mheshimiwa Spika**, baada ya kumsikiliza shahidi huyo, Kamati imejiridhisha bila kuacha shaka yoyote kuwa Shahidi huyo aliandika maneno yaliyolalamikiwa ya kuingilia uhuru na kuvunja haki za Bunge kinyume na kifungu cha 26(e) cha Sheria ya Kinga,Haki na Madaraka ya Bunge.Kifungu hicho kinaeleza. Nukuu:

26. Any person shall be guilty of an offence who-

(a)N/A

(b)N/A

(c)N/A

(d)N/A

(e) does any other act of intentional disrespect to or with reference to the proceedings of the Assembly or to any

person presiding at such proceedings commits an offence”

6.8 **Mheshimiwa Spika**, Ndg. Mnyeti aliyaandika maneno hayo kwenye akaunti yake ya *facebook* kitendo ambacho ni kukiuka masharti ya Kifungu cha 34 (1) (j) kinachokataza mtu yeyote kuchapisha kwa madhumuni ya kumkashifu (*libel*) Mbunge kuhusu tabia au mwenendo wake kutokana na kitendo cha Mbunge huyo, au maneno aliyoyasema wakati akitekeleza majukumu yake ya kibunge.

6.9 Kifungu hicho kinasomeka kama ifuatavyo:-

"34 (1) any person who-

(j) publishes or prints any libels on any member concerning his character or conduct as a member and with regard to actions performed or words uttered by him in the course of the transaction of the business of the Assembly, commits an offence and on conviction is liable to a fine not exceeding five hundred thousand shillings or to imprisonment for a term not exceeding three years or to imprisonment for a term not exceeding three years or to both”

6.10 **Mheshimiwa Spika**, kwa mantiki hiyo, hoja (b) ya **Je, ni kweli kwamba Ndg. Alexander Pastory Mnyeti**

aliandika maneno yaliyolalamikiwa na Wabunge kwamba yalivunja haki na kudharau mamlaka ya Bunge, IMETHIBITIKA bila kuacha shaka yoyote.

6.11 **Mheshimiwa Spika**, baada ya uchambuzi huo na baada ya kubaini kwamba Ndg. Makonda na Ndg. Mnyeti wametenda makosa yaliyolalamikiwa, **Je, ni hatua gani za kisheria zinazopaswa kuchukuliwa dhidi ya mashahidi?**

6.12 **Mheshimiwa Spika**, katika kujibu hoja hiyo, Kamati ilizingatia na kutafakari kwa kina kuhusu ushahidi wa Shauri hili pamoja na maelezo ya kukiri yaliyotolewa na Mashahidi wote wawili. Vile vile Kamati ilizingatia hatua ya mashahidi kukiri na kujutia vitendo walivyofanya vya ukikwaji wa Sheria za nchi kwa kungilia uhuru na kuvunja haki za Bunge.

6.13 **Mheshimiwa Spika**, ili Kamati iweze kutoa mapendekezo wa kuzingatia katika masuala tajwa hapo juu hususani pale ambapo shahidi ambaye anatumuliwa kuvunja haki za Bunge amekiri na kuomba radhi, Kamati ilifanya utafiti kuangalia uzoefu katika mabunge mengine duniani pamoja na uzoefu wa Bunge hili katika kushughulikia masuala kama haya.

7.0 UZOEFU WA MABUNGE MENGINE

7.1 **Mheshimiwa Spika**, miongoni mwa Mabunge ambayo Kamati ilifanya utafiti ni Bunge la *Lok Sabha* la nchini India. Bunge hilo katika Shauri la **K.M Kaushik L.S Deb 18-11-1970** lililowahusu Maafisa wawili wa polisi ambao

walituhumiwa kuvunja haki za Bunge kwa kumshambulia na kumdhalilisha Mbunge, Bunge liliwaita Maafisa polisi hao mbele ya Bunge ambapo walihojiwa na wakakiri kutenda kosa hilo na kuomba radhi kwa kitendo hicho. Bunge liliwasamehe na kufunga shauri hilo.

7.2 Mheshimiwa Spika, nanukuu shauri hilo kama ifuatavyo:

Shauri la K.M Kaushik L.S Deb 18-11-1970

"....Two police officers of the State of Maharashtra were summoned to the bar of the House to answer the charge of breach of privilege and contempt of the House for allegedly assaulting and abusing a member.

The officers expressed apologies to the member concerned and to the House for whatever happened on that day. In view of the apologies tendered by them, the House decided to treat the matter as closed".

8.0 UZOEFU WA BUNGE KATIKA KUSHUGHULIKIA MASUALA YA HAKI ZA BUNGE KATIKA BUNGE LA JAMHURI YA MUUNGANO

8.1 **Mheshimiwa Spika**, Bunge hili limewahi kufanya uchunguzi kuhusu malalamiko ya kuvunjwa kwa haki za Bunge ambapo Kamati ya Maadili ilifanyia kazi na hatimaye Spika kutoa Uamuzi kuhusiana mashauri yafuatayo:

8.1.1 Shauri jingine ni la Bw. Harold Jaffu (aliyekuwa Katibu Mkuu wa Chama cha TLP)

8.1.1.1 **Mheshimiwa Spika**, mnamo tarehe 5/4/2001 alitwa mbele ya Kamati ya Haki za Bunge kujibu tuhuma za kudharau Mamlaka ya Spika siku ya tarehe 29/3/2001 alipokuwa akiongea na vyombo vya habari Dar es Salaam ambapo alinukuliwa na televisheni ya ITV tarehe 30/5/2001 akimtuhumu Spika, Mheshimiwa Pius Msekwa kuwa ana nia ya kupunguza Wabunge wa upinzani kuchaguliwa kuwa wawakilishi katika Bunge la Afrika Mashariki.

8.1.1.2 Akiwa mbele ya Kamati Ndg. Jaffu alikiri na **kuomba radhi** ambapo alieleza mazingira yaliyompelekea kusema maneno hayo.

8.1.1.3 Kamati ilimkuta na hatia na kumuandikia barua ya onyo yenye kumbukumbu Na.BD.50/155/05 ya tarehe 10/4/2001.

8.1.2 Shauri lililomhusu Bi. Zuhura Hamza ambaye alikuwa ni mfanyakazi (TANESCO)

8.1.2.1 **Mheshimiwa Spika,** Mtumishi huyo alinukuliwa na vyombo mbalimbali vya habari akituhumu Wabunge kuwa wanakaa ndani ya Ukumbi wa Bunge hawafanyi chochote lakini mwisho wa uhai wa Bunge miaka mitano (5) wanapata fedha nyingi (*millions of money*) wakati wengine wanalala tu Bungeni.

8.1.2.2 Alipoitwa mbele ya Kamati ya Maadili **alikiri na kuomba msamaha kwa maandishi na kwa mdomo.** Kamati ilimwandikia barua ya onyo kali.¹

8.2 Mheshimiwa Spika, huo ndio ulikuwa uchunguzi wa Kamati kuhusu shauri la kudharau Bunge, kuvunja haki na kuingilia uhuru wa Bunge linalomhusu Ndg. Alexander Pastory Mnyeti. Hivyo, Bunge liutafakari ushahidi uliotolewa dhidi yake na kuuzingatia wakati wa kupitisha Azimio la hatua za kuchukua dhidi yake.

¹¹ *The Parliamentary Privileges Annual Report for Year 2002 Pg. 9-10*

9.0 HITIMISHO

9.1 **Mheshimiwa Spika**, mwisho, napenda kukushukuru wewe binafsi kwa kunipa nafasi hii kuwasilisha maoni ya Kamati kwa niaba ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge na napenda nitumie nafasi hii tena kukupongeza kwa dhati kwa jinsi unavyoliongoza Bunge hili ambalo ni chombo cha uwakilishi wa Wananchi katika kuisimamia na kuishauri Serikali ili kuhakikisha kuwa ustawi wa wananchi tunaowawakilisha ndio kipaumbele cha kwanza.

9.2 **Mheshimiwa Spika**, kipekee, nawashukuru Wajumbe wote wa Kamati, kwa kazi nzuri ya kujadili na kuchambua kwa umakini mkubwa Shauri la kuingilia uhuru na kuvunja haki za Bunge Wabumbe hawa walifanya kazi nzuri na walizingatia misingi ya haki, bila kumwonea au kumpendelea mtu yoyote. Kwa heshima naomba niwatambue kwa majina kama ifuatavyo:

- (i) Mhe. Kapt(Mst), George Huruma Mkuchika (Mb)-
Mwenyekiti
- (ii) Mhe. Almas Athuman Maige (Mb)-Makamu Mwenyekiti
- (iii) Mhe. Rashid Ali Abdallah (Mb)- Mjumbe
- (iv) Mhe. Amina Nassoro Makilagi (Mb)-Mjumbe
- (v) Mhe. Dkt. Christine Gabriel Ishengoma (Mb)-Mjumbe
- (vi) Mhe. Othman Omar Haji (Mb)-Mjumbe
- (vii) Mhe. Rose Kamil Sukum (Mb)-Mjumbe
- (viii) Mhe. George Malima Lubeleje (Mb)-Mjumbe

- (ix) Mhe. Dkt. Suleiman Ally Yussuf (Mb)-Mjumbe
- (x) Mhe. Susan Anselm Lyimo (Mb)-Mjumbe
- (xi) Mhe. Tunza Issa Malapo (Mb)-Mjumbe
- (xii) Mhe. Asha Abdullah Juma (Mb)-Mjumbe
- (xiii) Mhe. Augustino Manyanda Masele (Mb)-Mjumbe
- (xiv) Mhe. Emmanuel Adamson Mwakasaka (Mb)-Mjumbe
- (xv) Mhe. Ali Hassan Omar King (Mb)- Mjumbe; na
- (xvi) Mhe. Innocent Sebba Bilakwate (Mb)- Mjumbe

9.3 Aidha, napenda kumshukuru kwa dhati Katibu wa Bunge, Dkt. Thomas D. Kashililah, kwa kuisaidia Kamati kutekeleza majukumu yake kikamilifu. Kipekee, nawashukuru Ndg Pius T. Mboya, Kaimu Mshauri Mkuu wa Bunge wa Mambo ya Sheria, Ndg. Prudens Rweyongeza, na Ndg. Mossy Lukuvi Naibu Washauri wa Bunge wa Mambo ya Sheria kwa ushauri na ufafanuzi walioutoa kuhusiana na hoja mbalimbali za kisheria kuhusiana na mashauri haya. Vile vile, nawashukuru Ndg. Maria Mdulugu, Katibu wa Kamati na Ndg. Editruda Kilapilo kwa kuratibu vyema kazi za Kamati na kuhakikisha kuwa Taarifa hii inakamilika kwa wakati.

9.4 **Mheshimiwa Spika**, baada ya kusema hayo, sasa naomba Bunge lako Tukufu, likubali kujadili na kupokea maoni na mapendekezo ya Kamati ili baada ya Mjadala liazimie kuchukua hatua stahiki kwa kadri litakavyoona inafaa.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha.

Kapt (Mst) George Huruma Mkuchika
MWENYEKITI
KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA BUNGE

...Aprili, 2017